

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉG ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbírtokos.

Dr Hinkelér Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pal Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A legújabb rendelet.

Az igazságügyi darabont, úgy látszik előre érzi, hogy a nemzeti ellenállás leverésére kiküldött császári biztosokat legtöbb vármegye érdemük szerint ebardon fogja kidobni s épen ezért, a megyefőnökök védelmére s az alkotmányvédők megfélemlítésére az ügyészekhez rendeletet intézett, melyben felhívja őket, hogy mindazon cselekményeket, melyek az államkormányzat törvényes menetének megakasztását célozzák, a lehető leghamarabban üldözzék.

Az államkormányzat törvényes menete. Mit érthet ez alatt a darabont? Azt-e, hogy a magyar alkotmány értelmében az országot rendeletekkel, pátensekkel kormányozni nem szabad s hogy a törvényes kormány a parlamentre s ennek többségére támaszkodva, a törvények szellemében köteles az országot kormányozni? Azt-e, hogy a törvényes és alkotmányos kormány felelősnek kell lennie s ezen felelősség alól nem szabad az országgyűlés ellenőrzési és felelősség alá vonási jogának törvénytelen elnapolásával való meghiusítása által kibujnia? Azt-e, hogy a mely kormányt az országgyűlés már születése percében leszavazott, annak nincs más tenni valója, mint, hogy átengedje helyét olyan kormánynak, amelynek létjogosultságát a nemzeti akarat adja meg?

És mit ért az államkormányzat törvényes menetének megakasztása alatt? Azt-e, hogy a leszavazott kormány tovább is helyén marad s midőn a vármegyék, mint a nemzeti önkormányzat szervei, az országgyűlés határozata és utasítása értelmében törvényadta jogokkal élve, az adó és ujonc szolgáltatást megtagadják, ezen törvényes határozatokat megsemmisíti s törvény ellenére adót és ujoncot követel? Azt-e, hogy midőn a polgárság az alkotmányban gyökerező gyűlekezési és vélemény nyilvánítási jogával akar élni, e jog gyakorlását a nemzetközi gazemberek és hazátlan bitangok felbujtásával vérbe fojtja? Azt-e, hogy sajtószabadságunk világos megsértésével egyre-másra kozo-

tatja el az ellenzéki ujságokat, melyek a kormány törvénytelen tetteit méltó bírálatban részesítik, míg másrészt megtorlatlanul maradnak a nemzetközi szociálisták lapjában a haza, a tulajdon szentsége s a társadalmi rend ellen intézett pizkolódások és izgatások?

Ha ezeket érti a darabont a fönt idézett szavaiban, akkor a rendelet épen ellene és társai ellen szól, mert ők követik el napról-napra mind annak ellenkezőjét, ami az államkormányzat törvényes menetéhez tartozik és ők akadályozzák napról-napra az államkormányzat törvényes menetét.

Minthogy az igazságügyek vezetőjéről föl kell tételeznünk, hogy nemcsak a magánjogot, hanem a közjogot is tudja, az ügyészekhez intézett rendelet a legalálalóbb hipokrizis, a legcsalóbb képmutatás hatását teszi ránk. Az állam érdekét hirdeti az, a kinek hivataloskodása a legnagyobb veszedelem az államra, jogot és törvényt magyaráz az, a kinek minden ténye törvénytörés és jogkibzárás!

A Büntető törvénynek a hatóság elleni erőszakra vonatkozó szakaszait ajánlja az ügyészség figyelmébe, azokkal szemben, a kik a kinevezendő új főispánok megeskütését megakadályozni merészelnék.

Hogy ebben a kérdésben tisztán lássunk, első sorban azt kell tudnunk, hogy a kinevezett főispán az eskü letétele előtt közhivatalnoknak tekinthető-e s mint ilyen a hatóságot megillető jogokat gyakorolhatja-e?

A közhivatalnok nem pusztán a kinevezés által lesz közhivatalnokká és hatósággá, hanem, hogy ezen minősége teljes és kifogástalan legyen, a kinevezéshez a hivatali eskünek is hozzá kell járulnia. Addig, míg a kinevezett hivatalnok az esküt le nem tette, semmiféle hatósági ténykedést nem végezhet. Amit tesz, az pusztán, mint egy magán személy ténykedése jöhet tekintetbe. Az eskü pedig nem hivatali funkció, hanem csak alapföltétele annak, hogy az illető, mint hatósági személy, a hivatalával járó jogokat és kötelességeket érvényesen gyakorolhassa.

Ha tehát a törvényhatóság

ugy határoz, hogy a törvénytelen kormány bizalmasát nem installálja s az ennek dacára mégis betolakodó és az eskü letételét megkísérlő egyént eme tetteiben megakadályozza, ez nem hatóság elleni erőszak, mert nem lévén hatóság, a büncselekménynek nincs tárgya.

Minthogy a törvény (1886. 21. t.-c. 19. §.) kifejezetten megengedi, hogy a törvényhatóság még a törvényes kormány rendeletei ellen is felirjon a rendelet végrehajtása előtt, ha azt törvénytelennek vagy célszerűtlennek tartja, s ez alól a főispáni kinevezés sem tesz kivételt, világos, hogy az eskületetelt, még akkor sem köteles azonnal foganatosítani, ha a kinevezés törvényes kormánytól ered.

És ha a törvényhatóság ezen jogos hatáskörében utasítja a megyei tisztviselőket, mint alája rendelt közegeket, hogy a törvénytelen kormány szolgájának eskületételeiben ne működjenek közre, akkor a tisztviselők ennek engedelmeskedni tartoznak és így az eskületételei való közreműködésnek megtagadása nem oly kötelesség teljesítés megtagadása, melyet a törvény szerint büntetni lehetne.

Az adó és ujonc megtagadási jog pedig a nemzetnek törvényadta joga, melynek gyakorlását előmozdítani s kijátszását megakadályozni, minden tisztviselőnek kötelessége. Ennél fogva, ha a tisztviselő az önként felajánlott adót nem fogadja el vagy az önként jelentkező ujoncok besorozásánál közre nem működik, nemhogy hivatali kötelessége teljesítését tagadná meg, hanem épen kötelességét teljesíti, a miért nem büntetést, hanem dicséretet érdemel.

Hivatkozik a rendelet a lázításra vonatkozó törvénytöréscaszkokra is, lelkükre kötvén az ügyészségeknek, hogy az „ugy nevezett“ nemzeti ellenállást ezen törvényhelyek alapján is üldözzék! Hát mióta lett büntény az alkotmány megvédése, mióta büntetésre méltó cselekmény a törvényekhez, az ezeréves mult hagyományaihoz való ragaszkodás, a nemzeti önérték és becsületérzés táplálása és erősítése? Mióta lázítás a törvény tisztelésére s a törvénytelenység megbélyegzésére és le-

győzésére irányuló felhívás?

Mi eddig úgy tudtuk, hogy mindezek a cselekmények nálunk tiszteletre méltó hazafias tettek, melyekért nem börtön és hivatalvesztés, hanem elismerés jár. És a történelemből azt tanultuk, hogy a törvény és alkotmány védelméért csak nemzeti életünk legsötétebb korszakaiban, Ampringen, Bástia, Carraffa, Haynau stb. idejében kellett üldözést szenvednünk. Hát most Lányi ur ezekhez akar sorakozni?

Ha gusztusa van rá, csak tegye, de reméljük, nem sokáig fog garázdálkodni az igazságügyben.

A nemzeti küzdelmet miniszteri rendeletekkel, a törvények tudatos és szándékos félremagyarázásával vagy csendőrszuronnyal elnyomni nem lehet. Nem sikerült ez a multban, midőn sötétségben tévelyegtek a nemzetek, erős volt a zsarnokság és Ausztria. Nem fog sikerülni most sem, midőn mindenfelé világosodik és a zsarnokság még Oroszországban is utolsó napjait éli.

Reméljük, hogy az ügyész kar nem fogja magát a darabontok törvényellenes céljainak eszközül odadobni, bizunk a magyar bíróságok igazságérzetében, mely nem fogja megengedni, hogy a büntető törvény paragrafusait miniszteri rendeletek esetéről-esetre tágítsák és módosítsák. De mindenek fölött bizunk törvényeinkben, melyek szilárd alapzatán állva, erősek vagyunk s melyekből, mint Anteus az anyaföldből, mindig új erőt merítünk a küzdelemre.

Dr Pal Ernő.

A mi kötelességünk.

(--k --s.) Egy szent, egy felséges jelenet jut eszembe. Jézus és a tanítványok ott vannak az olajfák hegyén. A mester bucsuzik. Megy az ő Atyja országába.

A tanítványok magukra maradnak. Szemökben a bánat könnye, lelkükben az egyedülvalóság kínos érzete. Tekintetük oda tapad a mennybe emelkedő Megváltó felé. Mintha gyökeret vert volna lábuk, nem tudnak mozdulni a szomorú helyről.

Néznek, bámulnak, tétlenül ülnek. Csoda-e, ha szívök fáj, ha lelkük úgy szorong!? Hiszen nincs mester, nincs vezér, ki beléjük öntené a bá-

ZA

80-89

titója.

anknál és

entárnál.

logosi-

emmel

logjegy

tekben

leszá-

ujtok.

és köl-

hatnak.

nak

thatok.

velet,

ÁZA

é.

jelentek

gálásról

nyenyel

6

55

szám.

és en-

DA

Nagy választék nyakkendő- és kalapokban

torság lelkét, ki megnyitná néma ajkukat. Pedig annak a gyökeret vert lábának meg kell mozdulni, annak a megdöbbsent léleknek ki kell bontani csüggedt szárnyát, mert a munka sok, arató pedig sehol egy sincsen.

De a mikor az Úr lelke ihlette őket, nem volt többé félnék, gyáva tanítvány, nem volt néma ajak, heverő kéz. Mennek a vezér nyomdokain. Golgota áll előttük. Nem rettegik. Csak a Mester szavát hallják és meghalni is készek Ő érette — az igazságért.

Nagyszerű jelenet! Szinte látom, hogy fürdik meg lelkük a lelkesedés tüztengerében; látom, hogy ültetik el a kereszténység élő fáját; látom, hogy halnak meg félelmet nem ismerve, sohasem másra, mindig csak egyre nézve: mi az ő kötelességök?

Tíz esztendeje, hogy a magyar nemzet is ott állott az Olajfák hegyén. A nagy próféta lelke akkor szállt a mennybe. Néztünk utána szivszakadva, kétségbeesve és nézünk ma is, mikor a szívünk tele van keserűséggel, szemünk hullókönyvekkel ezer éves hazánk bus sorsa miatt.

A mult sötét képe ismét mutatja borus ábrázatát. Bécs csontkamarájából ismét sorvasztó szél fúj felénk s hogy ne érezzük: álmoport kevernek italunkba. Kecsegtető szép jövőnek színeit viszik el szemünk előtt. Mindent ígérnek... mindent, csak a nemzet álljon tétlenül az Olajfák hegyén.

S ha tétlenül állsz édes nemzetem, ha bekötetted engedelmeidet, ha méltagadót igaz prófétaidat és felülsz a farizeusok mézédés szavának, akkor fizetni fogod a nagyobb pénz és veredót rabtartó gazdádnak, az osztráknak; akkor fejed felett fog lengeni ezután is az a kétféjű sasos lobogó, míg a te három színedet leköpi, sárba tiporják; akkor hallani fogják fiad ezután is az ékes kommandót: Habt acht! És ha felhangzik valahol a dal: „Elfogyott a regimentje”, — a te katonai fiad meg nem hallgathatja, mert a Kossuth apánk lelkével ott a magyarnak beszélni is bűn; ha felülsz azoknak, meglátod, hogy az a hadsereg, melyet te tartasz vérrel, pénzzel, ezután is kigunyolja azt, amit te szeretsz, a miért te lelkesedel, mert az a mi szívünk dobogásától, a mi nemzeti életünkötől teljesen idegen.

Bécs neked a kinyitott rózsát mutatja, de csak töviseit adja. Ne nyulj utána! Megvérzi szivedet, lelkedet.

Az a nagy próféta, ki után még ma is égre függesztetted szemeidet, az a nagy próféta kér: Szállj le az Olajfák hegyéről, emlékezz és tedd kötelességedet!

Emlékezzél őseidre, kik lázadó haraggal tépték szét láncukat, melyeket kovácsolt az a bécsi kéz; emlékezzél, hogy jogaink elkobozva állottak, hogy nyelvünket, mindenünket, ezeréves multunk dicsőségét nyomorult halál fenyegette; emlékezzél, hogy a mikor a sir szélére juttatták ezt a nemzetet, akkor is volt erő zsidbadt kezeiben, volt szíve, hogy lelkesedjék, arca, hogy piruljon a szolgaság szégyene és gyalázata miatt!...

Emlékezzél!... Emlékszel-e mi-kép zugott végig az alföldi rónán és

Erdély bércein: „Szabad népek valánk: azok legyünk!”

Emlékszel-e, mikép tanította az apa gyermekét, a nő vitéz férjét, a pap gyülekezetét e szent esküre: „Rabok tovább nem leszünk!” Emlékezzél és tégy!

Tisztviselőink törvénykönyvvel kezükben védnek téged és szent jogaidat a zsarnokság ellen. Szabadságodat, alkotmányodat, magyar voltodat akarják megoltalmazni, hogy ne légy számkivetett bár saját honodban.

De, ha téged védnek, földönfutó koldusokká teheti őket a bécsi hatalom.

Hát te mit téssz értük!?

Eszedbe jut-e, hogy éhező gyermekek kezébe kenyeret kell adniok akkor is, mikor a te védelmedben elülték a munkaterről, hol övéiknek gyűjtötték a mézet?!

Szállj le az Olajfák hegyéről!

Nem mondom, hogy fegyvert végy kezébe, hogy lázadó haraggal törj ellenségeidre, kik szép ígéretek színe alatt megkötöznének a szolgaság igájával, de egyet mondom, egyre kerlek tenmagad és szerencsétlen hazád érdekében: *tedd be, tegye be minden magyar adója negyed részét a takarékpénztárba!*

Most tisztviselőink kezében van hazánk sorsa. Mi hála fejében ne tegyük őket földönfutó koldusokká. Adónk egy negyedével biztosítsuk kenyerüket s ha biztosítjuk: megállanak a fenyegető viharban.

Ki az a pap, tanító és jegyző, ki erre a hazája iránti kötelességre ne tudná, ne akarná kitanítani gyülekezetét?

Nekünk nincsenek Prónay báróink, kik ezreiket tisztviselőink megmentésére fordítsák. Nekünk mindnyájan fel kell állanunk szerencsétlen hazánk, szabadságunk és alkotmányunk érdekében. S ha felállunk, ha a háztetőkről is prédikálják, hogy nem magyar az, ki hazája védelméért adója egynegyedét be nem fizeti, hát lehetetlen, hogy a lelkek fel ne buzduljanak.

A ki most nem hirdeti ezt az ígét, a ki most sem akarja menteni hazáját, a ki most megengedi, hogy szabadságunkat és alkotmányunkat porba tiporják, ahhoz így szólok a mi alvó prófétáinkkal: „Köpjék neje szeméi közé az olyan gyáva férfiaknak... és gyermekének első szava legyen az, hogy apját megátkozta!”

Ezt izeni Kossuth Lajos!

Ez a mi kötelességünk!

A politikai helyzetről.

Főispánok beiktatása.

Sajátságos népe vagyunk mi magyarok e sár golyóbisnak. Egyenként egy hős, bátor orozslán valamennyi, képes volna talán dacolni a világgal és tömegesen igen sok esetben gyáva pocsolya nép, ellenállásra képtelen. De van egy még sajátosabb jelenség, az hogy az egyénben koncentrált hazaszeretettől majd mindenik explodál és ha e hazaszeretettét próbára teszik, igen sokaknál elenyészik az, vagy legalább is elalszik, igen jól esik neki, ha mások kintartók, a hazaszeretettől martirjai, de ő az első kísértésre beadja derekát és a nemzetet leverő csoporthoz csatlakozik. Bátor emberek, kik az ország közvéleményével képesek

szemben állani, szívök helyt van, de nincs helyt az eszök. Ennek tudom be, hogy korunkban is vannak majd minden megyében, kik elfogadták a főispánságot, ha nem is a legderekabbak, hanem azok, kik legderekabbul utánna jártak, hogy a kormány figyelemre méltassa. Szélmalom természetü emberek vállalkoztak, folyvást örölve, minden irányu szél felé fordulva, nem sok szilárdságot áruva el maguk viseletükben.

Országszerte megkezdődtek a főispáni beiktatások, melyek több helyen nem beiktatással végződnek.

Kolozsmegye a jelentkező főispánját nem iktatta be, hanem plebejusi summás eljárással, záptojások, székek és tintatartók segítségével kiverete. Kolozsvár városa be sem engedte, elállták az ajtót a törvényhatóság tagjai, nem engedve semmi erőszaknak, a császári biztos künrekedt. Így Kolozsvár tömegében is bátor népek bizonyult. Majd minden megyében hasonlólag járnak el.

Eddigélé egy megyében vették ki az esküt, Aradmegyében a bizalmatlanság fentartásával, bár az ellenzék ott is a kielbódítás mellett foglalt állást.

Gyönyörű eskü tevői az emberiségnek, csodálatos osztálya a halandóknak; megesküsznek, hogy gépek lesznek, mindamelllett részben mégis emberek. Gépeknek esküsznek, hogy az ő hozzá hasonlókat elfogják nyomni, mert tisztább azokban a hazaszeretett, reá nehezedenk ember társaikra csupán azért, hogy ők felül maradjanak. Eskü mintájuk, melyet a törvényhatóság előtt mondanak el, avagy elkellene mondjanak ugyan törvénytartást és megtartatását emleget, de nem bizunk és nem bizhatunk ezen emberek ígérétében, szavában, kik egy nemzet leverésére vállalkozó, törvénytelen ségbe született kormány kezéből fogadnak el dignitást és onnan titkos utasításokkal mennek a megye, az ország egy jelentékeny részének kormányzói ügyébe beleszólni.

Ha minden ember olyan volna, hogy a mit kimondott vagy a mire megesküdött, az őtet kötelezné; minden ember valódi ember volna s a kormány fölölleges. De ebben a bűnös világban, mikor valaki az esküt leteszi szíve sugallata ellenére, csupán azért, hogy anyagi előnyökben részesüljön, kezdünk kételkedni az eskü szentségében és azt mérvadóul el nem fogadjuk. Bizunk saját magunkban és hazaszeretettünk által praeparált érzelmeinkben, mely távol tart a hamisan esküvőktől.

Udvarhelyvármegye főispánjának beiktatása.

Udvarhelyvármegyében is a meg-tiszteltetés állására megtalálta a kormány a maga emberét, kinevezte Ugron Jánost, sőt a hivatalos közlés szerint Ugron azt el is fogadta. Nem akartunk hitelt adni e hirnek, de már most mint bevégzett tény konstatalhatjuk. Merész, bátor ember, hogy itt, hol valaha a népszerűség zenitjén állott, ezen kormány alatt vállal főispánságot. Magyarzatát nem találjuk. Fedő tudja mi fő a fazékban, de rendkívül fajtalljuk, ha arra a tapasztalatra jut, hogy ez nem annyira a megtisztelés állása ezidő szerint, hanem a *terhek, nehéz megpróbáltatások és keserűségek állása.*

Minden nép olyan vezetőt kap, a milyent megérdemel. Erős várunk nekünk a törvény. Igyekszünk is a beiktatást törvény erejével megakadályozni, de bár a kormány erőszakot, mi ahoz nem fordulunk. Érvényesüljön a többség akarata. Ha a többség elfogadja Ugront főispánjának, iktassa is be, mert nézetem szerint maradandósága amugy sem lehet. Bűnbe fogantatott a kormánya és meg kell ölje saját bűne. Vele együtt pusztul a rendszer és a rendszer emberei. De egyet jegyezzen meg a főispán ur, hogy a felejtést nyújtó Lethe nem a föld színe felett folyik. Népünk ezen lépését nem fogja megbocsátani neki, annál kevésbé elfelejteni.

Szász virtus.

Daróc község szász lakói már hónapok óta forrongnak az általok megválasztott jegyzőjük, Török Lajos ellen. Mint minden forrongás megkeresi a rést, hol kitörjön és ez által a lecsendesedésnek bizonyos fokát elérje, egy a daróci forrongás is rést kapott.

E hó 5-én éjjel 11 órakor a község apraja-nagyja, legtöbbször a presbiteri választásról részegen gyülekezett a jegyző lakása elé és a forrongás, mely addig hónapokon át megelégedett egy-egy mocskos szó vagy a kapunk irányzott kő bedobásával, most rombolásban nyert kifejezést. Az utca felőli ablakok teljes bezúzása, összerombolása előzte meg a kapu betörését, melyet csakhamar követett az udvarfelőli ablakok, ajtók, virágállványok, kerítések összerombolása s mivel a jegyző nem akarva a fellázított részeg hadat jobban felfingerelni es nem lőtt közéjük, a bátor szász had, kiknek színe-javát nemrég láttuk egy választás alatt két töt napszamos és három éretlen székely legény előtt tiszteres gyorsasággal lépni, most egy védtelen lányokból és apró gyerekekből álló családot inzultál este 11 órától reggel fél hatig, de nem tagadva meg ősmert bátorságát, csak azon szobába rontott be, hol ember nem volt, csak egy égő lámpa és az asztalon egy pár száz korona, a lámpást levertek, a pénz pedig ősmertelen irányba távozott. Ott pedig, a hol a jegyző és családja tagjai meghuzódtak, csak ablakba esett kár.

Másnap földrengéshez hasonló látvány volt szemlélhető, az ostromlórudak egész halmaza, ablakfa, üveg, ajtószilánkok és két-három kilós súlyú kövek prizma mennyiségben heverték szanaszét.

A vizsgálat meglepő eredményt fog felmutatni és hangok hallatszanak, mely arra mutat, hogy a községnek nem is alja (közönséges értelemben) vett részt e gyönyörű virtuskodásban és bebizonyított dolognak látjuk, hogy az adószedő ebben az ex-lexes világban foglalkozás hiányában beállott közszedőnek, a községi bíró pedig, a ki máskülönbben igen éber ember, a második szomszedban nem hallotta meg az óriási zsvajt, a két revolver-lövést, sőt a saját kapuja dörömbölését sem, az éjjeli ór csak a rombolások befejezése után került elő és a másik szomszed, a falu tényleges vezetője,

a pap, annyira bele volt merülve az istenével való társalgásba, hogy az istentelen és mindenesetre erkösetelen cselekedetről csak másnap déltáján értesült.

Minden okozatnak van oka s ez néha végtelen láncolatokban foly tovább. Kutatjuk, mi lehet e diestelen cselekedetnek oka? A jegyző fegyelmi kereset alatt van, melyet a község papja és egy pár domidoctus forcirozott, Ők azt mondják, igazok van. Ha így van, miért nem várják az ügy törvényes lebonyolítását, hiszen megbízhatnak a részrehajlatlan ítéletben, habár az lassu és bizonytalan lábakon is jár. Ezt nem várják, de nem is akarják, mert ép oly jól ösmerik az alapot, mint akár mi közvetlen szemlelők. Nem tudjuk, a közgazgatás vezetői ösmerik-e? A jegyző a magyar érdekeknek ott védelmezője, a pap zöld szász, tehát az érdekellentét megvan. A pap követelte a községi jegyzőkönnyvek németül vezetését, a jegyző ellenszegült, a jegyző hivatalára március 15 én kitűzte a háromszinű zászlót, ez meg a papnak nem tetszett. Megkezdődtek a torzsalkodások, intrikálások, árulkodások. A fegyelmi kérdés, bevezetés tárgyalása, lassu lábon járt, tehát az embereket kellett megnyerni a jegyző ellen, de egy funkcionárius jegyző veszedelmes lehet, felfüggesztését kieszközölték a pap és társaik, melyet a központba miért ne tettek volna meg egy befolyásos és még idővel használható embernek. A többi magától jött. Harom terjedelmes család van, kiknek sarjaiban jegyzők vannak idegenben, ezek önként csatlakoztak a paphoz, mert hátha... A többi barátság, komaság, esetleg izgatás folytán csatlakozott. Az így félrevezetett és felizgult agyakban születhetett a nemzeti ellenállás ilyen elkorcsosulása, melynek végeredménye lett a vandálizmus és mely a büntetőtörvény szárnyai alá tartozik a megérdemli a bővebb gondoskodás tárgyát. Az előnyomozatot Tamás Péter szolgabíró és Muntján járási csendőrpáncsok elősmert erélyvel vezeték és tegnap a vizsgáló bíróság részéről is Diemár Károly kir. ügyész és Gölnér Béla vizsgálóbíró a helyszínére kiszállottak.

Abszolutizmus a vármegyében. Az ország első vármegyéjének közgyűlési hivatalába a császári biztos Tahy István, a kinevezett főispán nem teszi be a lábát a főispáni hivatalos helyiségekbe, az ajtókat lepecsételték s a vármegye pecsétje zárja el a megyefőnök elől azt az ajtót, amelyen keresztül a Fejérváry kormány be akarta csempészni az abszolutizmust a vármegyébe.

JEGYZETEK.

Az „előkelő idegen”. Ugron János urról van szó. Vármegyénkben most ő játssa az „előkelő idegen” szerepét; Ugron János, az abszolutizmusban utazó Fejérváry- és Kristó-kormány császári biztos. Ez az ur szegre akasztotta nemzeti érzelmeit s ezzel megtagadta székely-magyar mivoltát és beállott Kristó szolgájak. Merészségében már annyira ment, hogy se szó, sem beszéd, napról-napra jogtalanul a főispáni irodában foglalkozik — eskületétel nél-

kül. Szembe helyezkedett önmagával és e székely anyavármegye hazafias érzületével. Az udvarias Hollaki két napon át afferolt Ugron urnak, az utódnak s minden lelki furdalás nélkül bekvártélyozta a vármegye közönségének pótdadós filléreiből felépült palotába a császári biztos urat. Vajjon a hazafias tisztviselők mit szólnak a bécsi kamarillát képviselő urhoz, az „előkelő idegen”-hez. De mit szól a hazafias lelkü törvényhatósági bizottság, mely minden közösséget megtagadott a darabont kormánynyal? Türi-e annak kreaturáját? Elismerik-e „főispán”-nak s megengedik-e, hogy Isten nevét esküképen a közgyűlés előtt szájára vegye és így nevelés-ges komédiává változtassa a tisztviselők hazafias szolidaritását és a törvényhatósági bizottság nemzeti ellenállását? Alig hisszük. Azt a becstelenséget nem akarjuk feltételezni, hogy a mi választott tisztviselőink cserbe hagyják a nemzeti ügyet, mert — Apponyi Albert gróf Szabadkán mondott szavai szerint — „Azok, a kik a második kormánypártba lépnek, azok könnyen juthatnak fényes és diszes állásokhoz, azoknak rendelkezésére fognak állani államtitkárságok, főispánságok és más egyéb jók, csak egy kicsit gazembernek kell lenni, egy kicsit hazáruulónak kell lenni és csak egy kicsit az utszéli rablónál is alább valónak kell lenni”

A nagy dob működik. A hü eb megismerte gazdáját; csahol és örvendezve csóválja a farkát. Jobbra balra tekintget és örvendező hivatket keres-kutat. Így képzeljük az udvarhelyi hiradó farkcsóválásait, melyet a vármegye közönségének egyenes megbotránkozására mult számával cselekedett. Elfajtott örömmel, kerülgető szavakkal fordított egyet panyókáján s habár „a politikai atmoszféra” — az ő szavait idézve — legkevésbé sem alkalmas a kibérelt tollak illegető bilet voltára, csavarint egyet az oly nagy garral hirdetett „nemzeti ellenállásán” és el akarja ország-világgal hitetni, hogy „Udvarhelymegye közönsége” jelenleg is szívesen látja a megye élén Ugron János „főispánt” az „előkelő idegent”. Célzatosan megteveszteni akarja a jóhiszemű közönséget; erre enged következtetni az is, hogy a császári biztos urat „munkatársa felkereste” és ciceróbetükkel közli annak a báránybörbe bujtatott farkasra emlékeztető, simulékony hangu nyilatkozatát. Mintha mondaná: „eressz be csak kedves székely népem a főispáni székbe, majd aztán az én gondom lesz, hogy nemzeti érzelmeidet pribékjeim utján megváltoztassam és egytől-egyig hü rabszolgájává tegyelek az osztráknak, mely engem a te leszerelésre küldött. Ha pedig hatalmat adsz erős kezeimbe és nem úgy táncolsz, ahogy nekem a kamarilla és én neked füttyölök, gondom lesz reá, hogy kitekerjem egyenkint a nyakatokat.”

Most már el van vetve a kocka. Folyó hó 14-én (kedden) d. e. 10 óra-or elvállik, hogy magyarok vagyunk-e, avagy osztrák szolgákba illő labancok. Ekkorra van kitűzve: „a beiktatás!”

Puhítás, álokoskodás. A politikai ügynőkök egész sorozata mozog. A függő helyzetben levő és így akarat nélkül vakon rohanó érdekkörök, puhító körutakon vannak s mindennél csak Ugron János személyes tulajdonságait dicsőítik. Ezt nem vont a s vonja kétségbe senki. Ám de most nem arról van szó, hogy egy embert hivatalba juttassunk, hanem arról: elismerjük-e a Fejérváry sárga-fekete „szemét népet” alkotmányos magyar kormánynak. Bebo-csáthatjuk-e császári megbizottját, személyes interpretátorát a székely anyavármegye székházába, hogy elismerjük az osztrák akaratnak reánk nézve feltétlen fölényt és falbarugjuk ezeréves alkotmányunkat, melyért annyi magyar vér elfolyt? Erről van szó. A tékozló fiúnak megbocsátott az atya, de a nemzet ellenségeinek, a székelyek hóhérainak becstelen nevét örök időkn át utálat és mély undor tartja fön Ne higgyetek székelyek a Judás pénzen megvásárolt ügynőkök körmönfont hazugságainak, ne kövessétek a hazáruulók gyalázatos példáját. Sokáig nem kell várjunk, hiszen már megbukott a Fejérváry darabont kormánya. A haladó-pártnak nincsenek tagjai; többséget nem tudnak kapni, hiába igyekeznek vásárolni... Különben, hogy az ország hangulatát csak némileg is megismerhessük, ide iktatjuk a „Nap” néhány apróságát, melyben Ugron ur, a Haladó-párt tagja, szintén helyet talált.

Lányi igazsága Birkáimat átadtam a gulyásnak, disznaimat a kondásznak, a vármegyém a főispánnak. Ha a birkák, ha a disznók nem lázadnak fel, nem tudom, miért legyen joga a vármegyének — ellenállani. Különben felbomlik minden rend! Már tudnillik a birkarend, s disznórend.

Kristóffy törvénye. A főispán iktatja be önmagát. A ma született gyermek fürösztli meg önmagát. A bolha kölykedzi a kutyát. A poloska építi a — palotát.

Öröklékenység A haza ellen való bűnnek is van genealógiája: Tisza László, Tisza Kálmán, Tisza István nem állanak magukban. Ugron János szülőapja 1822-ben éppen Udvarhelymegyében szintén adminisztrátor volt. Tehát az adminisztrátorság is öröklhető betegség, mint a görvély és a rossz lelkiismeret.

Az új főispánok. Mihez van köze a Kristóffy főispánjainak? A köteleles részhez.

Installáció dal.

Befordultam a terembe,
Rágyujtottam az eskümrre.
Azaz rágyujtottam volna,
Hogyha ki nem dobtak volna.
A karzat örülten tombolt,
Nem is maradhattam már ott,
Azért jöttem onnan én ki,
Mert a pofám nem bírta ki.

Tojást dob az eszemadta
A karzatról s amint dobta,
Széttöcsesant az orrom hegyén
És így lettem tojásos én.
Igen hig volt e rátotta,
A frakkom be sárgította,
Oly fekete-sárga lettem,
Hogy kidobtak onnan mentem.

KÜLÖNFÉLÉK.

Udvarhelymegyének nem kell császári biztos.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának 40-es intéző bizottsága tegnap este 6 órakor a vármegyehez kister-

mében népes gyűlést tartott. Első sorban Dr Kovácsy Albert és Dr Váentsik Ferenc személyes kérdésben nemtelen rágalmaknak nyilvánították azon hiresztelést, mintha eddigi politikai pártállásukat bármely irányban megváltoztatták volna. A személyes kérdésekben történt felszólalások megnyugvással tudomásul vétettek, s ezek után a bizottság rátért a folyó hó 11-ikére (szombatra) kitűzött közgyűlés tárgyainak előkészítésére.

A gyűlésen mindvégig lelkes hangulat uralkodott, s az összes határozatok egyhangulag hozattak. A bizottság a Fejérváry-kormányt törvény- és alkotmányellenesnek nyilvánítván, összes határozati javaslatait ezen irányelvnek megfelelően dolgozta ki. Örvedetes tudomásul vehetjük, hogy nem akadt a 40-es bizottságnak egyetlen tagja sem, ki a hozott alkotmányvédő határozatokhoz teljes lelkesedéssel hozzá ne járult volna, az ott hozott határozatokat magáéva nem tette volna.

A 40-es bizottság legközelebbi ülése szombaton délelőtti nyomban a közgyűlés után lesz.

Titkos császári biztos felhivatalos. Lapunk más helyén szóvá tesszük, hogy Ugron János ur, az új császári megbizott, városunkban immár felhivatalos szócseről is gondoskodott; kibérelvén az udvarhelyi hiradó mindenre kapható hasábjait... Vármegyénk törvényhatósági bizottságának tagjai ebből kifolyólag a nevezett felhivatalos mult számát — ingyen és bérmentve — azért kapták, hogy puhuljanak... Hétfőn kosárszámra vitték a postára a hirtelen megjamborodott nyomtatott papirostömeget s valószínűleg ez lehetett oka annak is, hogy másnap városunk piacán a fokák körében is szaporán forgott közkezen az — udvarhelyi hiradónak keresztelt papiros. A városháza előtt a keddi napon elterülő kofatábor, felsőbb rendelt folytán bizonyára, szintén leszállított áron adott tul árucikknek, csak azért, hogy áruival szoros kapcsolatban az új „főispánt” magasztaló cikkek is a konyhába jussanak, nem törődve azzal, hogy a fön már megnevezett újságpapiros és a beléje rejtett élelmickek közötti szoros kapcsolat kétszeresen alapos ok arra, hogy még jó gyomru embernél is alapos érmelygést provokáljon. Megjegyezzük még, hogy ezen perfid átvedlés Dr Kovácsy főszerkesztő és Dr Váentsik szerkesztőségi tag távollétében történt meg, kik ennek következtében a szerkesztőségből ki is léptek. Ugyancsak értesülünk, hogy a 40-es bizottság szóvá teszi, hogy miként történhetett meg az, hogy ezen lapnak a törvényhatósági tagokhoz küldött számainak címszalagjait a megye sajtóján sokszorosították és onnan történt az expedició?

Törvényhatósági közgyűlések.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó hó 11-én (szombaton) és 14-én (kedden) tartja rendkívüli közgyűléseit. Az elsőben történik az állásfoglalás a keddre kitűzött főispáni esküre nézve

Minden egyes független érzelmi és nem osztrák labanc bizottsági tagnak hazafias kötelessége különösen a szombati közgyűlésen résztvenni.

— **Törvényhatósági bizottsági tagválasztás.** Folyó évi december 9-én vármegyénkben két helyen lesz bizottsági tagválasztás. Kobátdemeterefalván Gálffy Kálmán s Oklándon Szabady Tivadar főszolgabíró elnöklete alatt történik meg a választás. Az előbbi 1910. és az utóbbi 1907. év végéig szól.

— **Közigazgatási ülés.** Vármegyénk közigazgatási bizottsága Dr Damokos Andor alispán elnöklete alatt tegnap délelőtt tartotta meg havi rendes ülését. Hollaki Arthur eltávozott főispánnak jegyzőkönyvi elismerést szavaztak és az összes havi jelentéseket tudomásul vették.

— **Párbeszéd.** Egy újonnan kinevezett főispán találkozik egyik régi barátjával, ki utazó és közöttük a következő párbeszéd folyik:

Utazó: Hallom, főispán lettél.

Főispán: Igen.

Utazó: Akkor kollégák vagyunk.

Főispán: Hogy-hogy!

Utazó: Elvállaltam a bécsi préselt szemétszállítási vállalat képviselőjét.

Főispán: Hol itt a kollegiálitás?

Utazó: Te is bécsi céget képviselsz, én is, csak hogy én bécsi szeméttel szállítok Magyarországra, míg a te céged a magyarországi szeméttel veszi meg Bécs részére.

— **Nőegyleti ülés.** A helybeli jótékony nőegyesület választmánya Dr Damokos Andorné elnökszenny vezetésével vasárnap délután, a vármegyeház kistermében tartotta meg választmányi ülését. Elnöki megnyitót után Bod Károly tb. titkár adta elő az elnöki előterjesztéseket, melyeknek kapcsán több segélyt szavaztak meg s ezek között a parajdi tűzkárosultak részére 30 K-t utalványozott a választmány. Nagy Elemér tanár titkári állásáról lemondván, sajnálattal vették tudomásul és helyébe Bod Károly tb. titkárt kérték fel a teendők ellátására. Elhatározták, hogy december első szombatján teaestélyt tartanak s azután minden hónap első szerdáján műsoros és a következő szerdákön műsor nélküli filléres munkáestélyeket rendeznek Demény Ferencné rendező elnökségével. Az összes estélyeket a Budapest-szálló kistermében fogják megtartani Sándorka zenekarának igénybevételével, aki a fillérestélyeken díjtalanul játszik. Itt nem mulaszthatunk el az igazságra és a nőegyesülettől immár megszokott szelid lelkületű méltányosságra hivatkozva, egy sajnálatos körülményt szóvá tenni. Arról van ugyanis szó, hogy Sándor István a fillérestélyekre összes terméit és Ampovits Béla zenekara a közreműködést, először ajánlotta fel teljesen ingyen, tisztán a jótékony cél érdekében. Ezzel szemben pedig a választmány, egész ridegen elzárkózott és különösen az utóbbi ajánlatát, még szavazásra sem kívánta bocsájtani. Pedig hát tulajdonkép a két utóbbi ajánlkozónak köszönhető, hogy az egyesület a termet és zenét most teljesen ingyen kapja.

— **Jegyzők gyűlése.** A vármegyei jegyzők Gálffy István fenyédi körjegyző, egyleti elnök vezetésével

gyűléseztek kedden, a főszolgabírói irodában. Ugyanekkor volt a gazdasági egylet választmányának ülése is. Mind a két helyen megjelent Ugron János ur, az új császári biztos, hogy megéljenezze. Legközelebről tegnap délben az ev. ref. papok Bodroginéknél voltak és ott kapott ő méltósága egy pár lelkesedés nélkül való éljént. Pedig hát a református papok jó hazafiak s ezuttal inkább illett volna egy pár «Abzug», de ez is lesz majd kedden.

— **Nyugdíjazás.** A közoktatási ügyvezető Incze Dániel magyarzsáki elemi iskolai kántortanítót f. évi nov. 1 től 740 K évi nyugdíjjal nyugalomba helyezte.

— **Megbízások** A közoktatási ügyvezető Petrányi Miklós helybeli községi és agyagipariskolai tanárt a polgári leányiskolánál a rajz tanításával; a nagyszabonyi gör. kel. román főgyermekügyi konzistorium pedig Borkomán György tanítót az olahhidegkúti g. kel. elemi iskolában tanítással bizta meg.

— **Tüzeset.** Derzsben f. hó 7-én d. e. 11 órakor kigyuladt egy csűr s egy másik közvetlen mellettelevő csűrrel együtt leégett. Az összes gazdasági felszerelése, takarmánya s csépletlen gabonája lett két szegény gazdának a lángok martaléka Megmenteni, néhány megüszkösödött fán kívül, semmit sem lehetett. Biztosítva egyik épület sem volt.

— **Eladó záptojások.** Egy vén anyóka teméntelen záptojást kínált megvételre. Váltig erősítette, hogy náluk igen nagy ára van a záptojásnak, mert minden jó magyar érzésű törvényhatósági bizottsági tag különös kedveléssel vásárolja a közeledő főispáni eskütétel alkalmosságára.

— **A Székely Egyesületi naptár és Évkönyv 1906-ra** megjelent Benedek Elek szerkesztésében. Az idei naptár gazdag tartalmából első sorban ama nagy érdekű közleményre hívjuk fel a figyelmet, a melyben Koós Mihály, a székely kirendeltség lelkes vezetője részletesen tájékoztatja a székely közönséget a székely akció mibenlétéről, eddigi működéséről s általában utbaigazítást ad arra, hogy egyesek és községek mely dolgokban fordulhatnak bizalommal a székely kirendeltséghez. A naptár egyéb közleményei a következők: József főherceg halála (képekkel), Az esztendő történetéből (a koalíció vezérférfainak arcképeivel.) A dévai várrom, költemény J a k a b Ödöntől, gróf Kun Géza (arcképeivel), Miksa Kelemen szülő faluja (képekkel), Petelei István (arcképekkel), Történet hét bartamiszkörteről, Benedek Elek, Csetz János 1848-49 iki tábornok (arcképekkel), Palai és Palkó, elbeszélés J a k a b Ödöntől, Édes apám, költemény Sz a b o l c s k a Mihálytól, Csiky Kálmán (arcképekkel), Balázs Márton (arcképekkel), A sepi-szentgyörgyi diákok (képekkel), A székely egyesület hivatalos közleményei, hasznos tudnivalók székely gazdáknak és asszonyoknak, adomák, végül a rendes székely név- és címkönyv. A naptár és évkönyv ára 60 fillér. Kapható Budapesten a Franklin társulatnál (Egyetem-utca 4) és a «Székely-Udvarhely» kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt.

TANÜGY.

Meghívó! Az udvarhelyi róm. kath. esperes kerületi tanítói egylet sóvidéki fiókköre őszi gyűlését f. évi November hó 13 án d. e. 9 órától kezdődőleg Farkaslakán tartja, melyre a rendes, pártoló és tiszteletbeli tagok és tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Szent mise, Venni sancte. 2. Bajna Ferenc helybeli plebános, Szt. Széki tanácsos hittani tanítása. 3. Petress Gyula helybeli k. tanító tanít Szabadon választott tárgyból. 4. Elnöki megnyitó. 5. Mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 6. Balint Zoltán etedi k. tanító szavál. 7. Gál Imre Szt. királyi k. tanító felolvas. 8. Kerekes György bözdüjfalvi k. tanító szavál. 9. Vitatétel: Mely alkalmakkor is mi módon tartunk iskolánkban ünnepeleket? 10. Birálatok. 11. Alelnök választás. 12. Indítványok, tagsági díjak befizetése. Szentkirály 1905. október 29. Tamás István f. köri elnök. Gyurcsovecz Károly f. köri jegyző.

Újabb 10% az Udvarhely-megyei Tanítók Otthona javára Vármegyénk tanító-köreiben eléggé ismeretes immár azon körülmény, hogy a Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézet fenállása óta mily odaadó buzgalommal karolta föl a tanítóság közérdekű ügyeit. Az Udvarhely-megyei Tanítók Otthona is olyan nagyszabásu eszme, amelynek megvalósítása minden egyes tanítónak legfőbb ohajtását kell, hogy képezze. Ezt tartva szemelött a Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézet, mint első siet letenni a Tanítók Otthona alapkövét. Elhatározta és S z á s z Ferenc tanítóegyesületi elnökkel írásban is közölte a nevezett intézet, hogy az e célra már följánlott és szerződésileg is biztosított 10%-on felül, a most munkában levő új tananyag-beosztás és órarendek bevételéből is ugyancsak 10 százalékot adományoz az Udvarhely-megyei Tanítók Otthona javára.

TÖRVÉNYKEZÉS

A „kosaras” szabólegény. Arkálián Miklós székelykereszturi szabósegéd e hó 2-án állott bírái előtt azon szegényletes merényletért, melyet munkaadója 4 éves leánykájával szemben elkövetett. A kir. törvényszék másfél évi börtönre ítélte a meggondolatlan suhancot s 21 napot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek tekintett. Az ítélet jogerős.

Lopás büntette. Kovács Barabás 16 éves és Dénes Lajos 18 éves, száldobosi lakosok folyó évi október 17-én Száldoboson Zsarnóczky Gyula bolthelyiségébe, a feltört padláson át bemászva, többféle ingóságot eltulajdonítottak. Ezért a helybeli kir. törvényszék Kovácsot lopás büntetéseért 6 havi börtönre, három évi hivatalvesztésre és a perköltségek hordozására ítélte; beszámítván 14 napi vizsgálati fogságát. Dénest pedig a bprts 326. §-a alapján felmentette.

Csalás. Ficzus Lukács székelyudvarhelyi lakos, 29 éves, mult év június 22-én Telekfalván Gellérd

Lajostól, mint a Fonciere életbiztosító társaság ügynökétől 52 K 52 fillért felvett s azt állította, hogy erre a nevezett társaság titkára hatalmazta fel és a pénzt a társaságnak beküldi. E helyett azonban az összeget megtartotta magának és Gellérdet a társaság bepörölte s ismét meg kellett fizesse az 52 K 52 fillért. Ficzus Lukács tettét most tárgyalta le a bíróság és család vétségében mondotta ki bűnösnek s ezért 4 havi fogházra, 50 K pénzbüntetésre és a perköltségek hordozására ítélte. Az ítélet jogerős.

Gondatlanságból okozott emberölés vétségét követte el Csörgő Antalné szül. György Rózália, küküllőkeményfalvi lakos, aki folyó évi augusztus 29-én önégylőre képtelen 2 hónapos gyermekét kötelelen felügyelet nélkül hagyta és azalatt azt a disznók összemarangolták, minek következtében a gyermek életét vesztette. E miatt a helybeli kir. törvényszék 2 napi fogházra ítélte a bűnös anyát. Az ítélet jogerős.

Sulyos testisértés vétsége miatt állott bíróság elé Máthé Domokos 32 éves, máréfalvi lakos, házaló, aki folyó évi május hó 2-án Máréfalva községben Jankó Antrást szándékosan, de ölési szándék nélkül annyira bántalmazta, hogy az 20 napnál tovább tartó sérülést szenvedett. Ezért a bíróság 2 havi fogházra és 40 K pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

CSARNOK.

Télen.

Tavaszkor színes álom!
Oh de hamar elmúltok,
Alig volt nyár s itt van a tél
Kezd belepni a hó s a dér.

Rossz nyár s tavasz, fukar világ,
Nem nyílt számomra egy virág.
Télen már hiába várok,
Fagyból nem kelnek virágok.

KERTÉSZ ALBERT.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági Egyesületünk választmánya e havi ülését Dr D a m o k o s Andor alispán alelnök vezetésével f. hó 7-én d. e. 10 órakor tartotta meg a vármegyeház kistermében. Az O. M. G. E. meghívását a Gazdasövetség ülésére, tudomásul vették és az egyesület képviselőiben: Ugron Ákos, Ugron Zoltán, Gyárfás Endre, Dr Damokos Andor, Orosz Lajos és Hlatky Miklós titkár küldettek ki. Az országos munkás segélypénztárba való belépés, valamint a gazdákat érdeklő évi 1 K 20 f járulék pontos befizetése ügyében érkezett megkereséseket tudomásul vették. A székely kirendeltségnek az Etéd és vidéke hitel-szövetkezet által kérelmezett turógyár szövetkezet ügyében a szükséges adatok beszerzése határozottat el. Homoródszentmárton állatvásár tartására vonatkozó kérelmét pártolják. Az évi közgyűlés határnapját folyó évi december 12-én d. e. 10 órára tűzte ki a választmány s ezt megelőzőleg ugyanaznap d. e. 9 órakor választmányi ülés lesz. A gazdasági egyesület trieurjét jó karba helyezik és mérsékelt díjazás mellett a tagok rendelkezésére bocsájtják Szentannai Sámuel

gazdasági szaktanár az összes gazdálkodáshoz tartozó ágakból rendkívül becses dolgotat bocsátott a „Szekely-Udvarhely” rendelkezésére. Lapunk szerkesztője bemutatta a választmánynak és indítványozta, hogy az egyesület adja ki és bocsássa a papok, tanítók és a nép rendelkezésére. A választmány a jövő ülés tárgysorozatába való felvételét határozta és elvileg helyesléssel fogadta az indítványt. A közéletre igen fontos ama határozat, mely szerint a kirendeltséget megkeresi az egyesület, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak részére a közfogyasztásra szolgáló állatok hizlalása szempontjából egy-két hónapi rendkívüli szeszkontingens engedélyezését eszközölje ki azoknak, akik a hizlalást elvállalják. Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy jó ember helybe. Bár mennyire is elismerjük felbuzdulását, jó tanácsát nem követhetjük. Sziveskedjék a hivatalos szállítással, Hartmayernel tárgyalni. Nem tudjuk azonban, hogy a „főispáni installációra” elvállalja-e a megbízást.

A KÖZÖNSÉGGYÖRÉBŐL.*

Igen tisztelt Szerkesztő ur!
Az udvarhelyi hirodó folyó évi 45-ik számában e címre: „Megjegyzések egy vezércikkre” egy közlemény jelent meg, melynek érdemi részével nem foglalkozom egy felől azért, mert a cikket nem olvastam, másfelől mert nem is vagyok illetékes arra észrevételt tenni; azonban Szerkesztő ur szives engedelmevel a jelzett közlemény befejező részére már volna egy pár észrevételem.

Dr. Harmath Jenő ur egyik publicistánk következő szavait idézi: „Haregesrege valaki életét az igazságnak akarta szentelni, szigorú szabályok szerint élni s a világ örömeiről lemondani: az fölvette a barát ruháját s elment kolostorba s a világgal csak annyit érintkezett, hogy azoknak, kik hozzá fordultak, utbaigazítást, tanácsot adott stb.”

Most idezárom a Dr. Harmath Jenő glossáit: Ma az az ifju, ki erre törekszik, ki (hogy életét az igazságnak szentelje) a birói pályára lép és mint a hajdani barát előtt tündöklött az igaz élet fénye, melynek jutalmát nem földi örömeiben, hanem munka után, örökéletbe várta: ugy a magyar ifju, ha a vig egyetemi élet után az igazság szent csarnokába lép; maga előtt pályatársait a munka által megedzett, de minden iránt fogékonyságokat vesztett embereket lát, kik csak egy cél felé törekszenek, hogy kezükben és szavukban az igazságot juttassák diadalra stb. »A mai államrendben a biróikar a barátok. A törvény elzárja őket minden más foglalkozástól, nem vehetnek részt sem politikai, sem gazdasági életben (?), hivatásuk magasztossága megkivánja tőlük a legiszta erkölcsöt, részrehajlatlanság és partatlanság kell hogy jellemelje minden szavukat, kijelentésüket vagyunkkal és becsületükkel felelősek. Az állam funkcionáriusai között az ő elméleti képessétségük a legszigorubb (?) A társadalmi

* Ezen rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli Szerk.

életből ki vannak zárva (?), ez erkölcsileg fényes elszigeteltségben élnek, mintegy az állam szervezet alapját képezve. stb.

Minő képzelődés, micsoda önhietség szükséges arra, hogy valaki ilyen hangnemben állítsa előtérbe az ő társadalmi állását!

Jó magyarom! megtudtad ebből, hogy csak a biróikar az, mely egyedül keresi tetteiben és szavában az igazságot; megtudtad azt, hogy a biróikar ha nyilvános helyen valahol családjával együtt zárt sorokban megjelenik, ez azért történik így, mivel e kar a társadalmi életből ki van zárva; megtudtad azt, hogy ezen kar fényes elszigeteltsége csak azért van, mert az államszervezetnek alapját csak ő képezi; tudomásodra hoztad, hogy ez a kar a politikából ki van zárva; nem vehet részt a gazdasági életben; megtudtad azt, hogy az állami és törvényhatósági tisztviselők hivatalba lépésének első és általános föltétele: a becsületesség, fedhetetlen jellem, a biróikar felfogása szerint, csakis az ő tulajdona és végül tudomásodra hoztad, hogy ennek a karnak az elméleti képesítése a legszigorubb!

Te tanár, ki megadtad alsó fokban a kulcsot arra nézve, hogy ennek a biróikarnak tagjai hajdan, a serdülő korban az általános tudás tárházához s majd felső fokban, hogy speciális szaktudás által becsületes kenyérhez jussanak: száználmas alak vagy. Te műszaki pályatárs, ki az elemeket az emberiség szolgálatába hajtod, megfogod az éltető nap sugarát, meg a villámot, levegőt, vizet és az emberek rabszolgájává teszed, az alkotórészek ezereiből összeállítod a hatalmas gépet, mely előtt megalva, tudásod előtt bámulva emel a gyarló ember kalapot: most megtudtad, hogy nem sokat számítasz az emberiség egyetemében. Te vármegyei tisztviselő, egyik kezében a törvénykönyvvel, másikban a méltányosságot jelző palmaaggal, hiába keresed az igazságot kettős malomkő között mozogva, kitéve annak, hogy az igazság alkalmazása oly egyén ellen — ki választásodra hathatósan befoly, a meglevő kenyeret elvesztését vonja maga után; most megtudtad, hogy nagyon közönséges halandó vagy. Te pénzügyi fogalmazó, kinek saját törvénykönyved labirintusai mellett segéd eszközül a magánjogot, büntető, kereskedelmi és váltó jogot, telekkönyvi rendtartást kell működésed közben kezdedbe venni, tehát azon tudományát is, melyek a biróikarnak egyedüli eszközei; feladatodat képezi az is, hogy Nemzeted előtt a Bach-szellem förtelmeit kiengeszteld; hivatásod az 1848 évi törvényhozás egyik legszebb alkotását: az egyenlő teherviselés elvét megvalósítani, most megtudod, hogy szegény, száználmas alak vagy.

Régi nóta ez tisztelt Harmath doktor ur, csak jelenben ön új szöveget irt hozzá. Ennek a dalnak köszönhetted az állami alkalmazottak nagy tömege, hogy az 1893 évi fizetés-rendezésnél a képviselőház ügyvéd tagjainak korusa és az erős kezű miniszter befolyása lehetővé tette, hogy a biróikar kiváltságos helyzetet foglalhatott el a javadalmazás rendezésében.

A szolgálati pragmatikának egy részét a biróikar már régen élvezzi (áthelyezhetlenség, szabadságidő törvényszerű szabályozása), a mi a többi ezernek csak vágya és álma.

Azonban már pirkad a hajnal, a Széll-féle javaslat alapján kibocsátott 1904. évi 1. t.-c. már részben jogegyenlőséget hirdet s hiszem, hogy a jogosulatlan előnyök kellő határokra szoríttatnak.

Nem zárja ki Önöket urak a társadalom, hanem ki akarják Önök magukat zárni, abban a téves hitben élve, hogy csak is Önök a kiváltságos nép, azt képzelik, hogy a társas érintkezés a birói függetlenség rovására esik, hogy bélpoklos az egész társadalom s Önök „fényes elszigeteltségben” csak megvetőleg nézhetnek le reá!

Szabad a tér urak Önök előtt arra is, hogy ott, a hol helye van, pl. a törvényhatóság termében — föltéve, hogy tagsággal bírnak, politikai hivatásuknak kifejezést adjanak, sőt erre egyenesen predestinálva is lennének. Nincs semmi korlát arra sem, hogy a nemzet gazdasági kérdéseiben hangzotassák meggyőződésüket, tudásukat és ha ezt tennék, még szolgálatot is végeznének e szegény haza iránytű nélkül hánykódó hajójának.

Azonban egy nem jogosult, az t. i., hogy unos-untalan csak Önök hangzotassák egyedül üdvözítő voltukat s ezzel az állam többi alkalmazottjával szemben jogosulatlan előnyöket követeljenek.

Szekelyudvarhely, 1905. nov. 6.
Szerkesztő urnak kész hive:
MÁTEFFY DOMOKOS,
pü. s. titkár.

Politikai felelős szerkesztő:
Dr. Hinléder Fels Ákos.
Társ-szerkesztő és laptulajdonos
Betegeh Pál
Kiadja: Betegeh Pál és Társa újságkiadó intézete.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. - Nagyváradi-Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	állomások	I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	710	750
1152	1119	i Szolnok	322	532
1206	1122	i Szajol	304	519
144	1249	i Püspökladány	119	403
344	211	i Nagyváradi	1109	238
410	218	i Nagyváradi	1087	232
834	533	i Kolozsvár	605	1110
	915	i Décs	340	
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	726	i Aranyos-Gyéres	348	930
1041	750	i Székely-Kocsárd	307	900
453	1025	i Marosvásárhely	1225	538
538	526	i „	537	1128
1149	832	i Tövis	157	812
402		i Arad	635	
704		i „	850	
1258	904	i Küküllőszög	1248	735
818		i Sövény		150
	355	i „	859	
157	943	i Kis-Kapus	1141	656
358	1257	i Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i „	1257	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	i Segesvár	948	549
613	133	i Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	i Brassó	532	245
106	652	i Kézdi-Vásárhely	Tv.	1016
306		i Gyimes	szsz.	445
	219	i Brassó	728	218
	331	i Predeal	612	112
	910	i Bukarest		805

Az aláhuzott számok éjjeli időt jelentenek. Az i — indulás; e — érkezés.

Sz. 1356 - 905 kj.

Árverési hirdetemény.

Bordos község előljárosága által közhírré tétetik, hogy a tulajdonát képező korcsma helyiség az ahhoz kötött italmérségi engedéllyel együtt 1906. évi január hó 1-től elkezdőleg 1908. év december hó 31-éig terjedő időre évi 500 korona kikialtási ár mellett 1905. december 7 én d. e. 10 órakor a körjegyzői irodában nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

A kikialtási árnak 10 százaléka bántapénzül az árverést vezető körzéhez készpénzben leteendő Feltételek a bordosi körjegyzői irodában megtekinthetők.

Bordos, 1905. év nov. hó 4-én.

Bálint Mihály, Asztalos József körjegyző. k. biró.

1-2.

Sz. 915 - 1905.

Árverési hirdetemény.

Szentábrahám község a tulajdonát képező korcsma helyiséget a korlátlan italmérségi joggal együtt 1906. január 1-től 1906. december 31-ig terjedő időre f. évi november 26-án d. u. 3 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adja. Kikialtási ár 400 korona.

Az árverés feltételek megtekinthetők a község háznál és a körjegyzői irodában, továbbá Székelykeresztúron a főszolgabirói hivatalnál.

Szentábrahám, 1905. nov. 3

AZ ELŐLJÁROSÁG.

1-3.

NAPTÁRAK!

AZ 1906 ÉVRE már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.
Erdélyi képes naptár. 60 „
Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

Vendéglő - eladás!

Gyulafehérváron a várban levő „Feher bárány” című vendéglő teljes berendezéssel együtt családi körülmények miatt azonnal eladó, évi haszber 450 frt. Értekezhetni a mostani vendéglősnél.

Aki kitünő étvágyfokozó asztali italt óhajti,

Aki gyenge, lábbadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érdekében a kitünő hatásának élis mert

HERCULES

maláta-tápsör

különlegességet inni,

rendkívül tartós és sokáig éláll. Kapható minden nagyobb csemege-, fűszerkereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a HERCULES SÖRFÖZDE székelykeresztúri telephelyén Budapest, Bethlen-ter 3. Arjegyzék ingyen. Vidékre postán küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) utánvétellel. Forráktár

Fernengel Gyula fűszer- és csemegeüzletében és SÜKÖSD MIKLÓS „Budapest” szállodásnál.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Uj iskolák felszerelése, megtévők ki-
egészítése, teljes irodaberendezések
pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésben Székelyudvarhelyt.

nagy választékban és feltűnő ju-
tányos áron állanak a nagyér-
demű közönség rendelkezésére.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyv-, zenemű- és papirkereskedése Székelyudvarhelyt.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u.
m. templom, arckép és díszleklapok, valamint
címablák festésére. Fővállalok új templomi beren-
dezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, fes-
tek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos ár-
ban. Továbbá **műkedvelő ifjaknak**, kik a festészet-
ben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást
adok óránként egy korona díjert.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő
eredményrel használják: hurutos bán-
talmakban, idült hörghurutban, a gümö-
kór lerakódásának első stádiumában, a
gyomor rendellenes működésében, a máj-
működés és epekészítés rendellenégei-
ben, az epekövek eltakarítását szembe-
tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-
meiben, a nyálkás aranyrban, hasszervi
dugulásokban, húgykő képződéseiben,
mézes húgyárban, görvély- és mirigyda-
gokban, angolkóros csontlágyulás- és
sorvadásokban. — A legkitűnőbb ödöt
ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-
ként háromszor friss töltés! — Raktári
SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Készlet Főkat víze 14 fillér!

Boros forrás borvíze 8 fillér

Utánzatoktól óvakodjunk!

Az alanti címke, a „MILLY” szó, valamint a „NAP” védjegy tör-
vényileg vannak védve.

„Hermandol” klozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérenemű bélyegzéshez,
minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószeresek, szivacsok!

Olcsó legyezok és díszművek!

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

Telefon 80-89 BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6. Telefon 80-89

a magyar kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusítója.

Szűzőnyom: Sárkányék Budapest.

Folyó számla: Pesti magyar kereskedelmi banknál és a magyar kir. postatakarékpénztárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és elzalogosi-
tott sorsjegyeket saját pénzzel
kiváltok és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy
beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részletekben
is visszafizethető.

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszá-
mitolom és könnyen törleszthető váltó és személyhitelt nyújtok

TISZTVISELŐK ÉS KATONATISZTEK amortizációs köl-
csönt kaphatnak.

Háztulajdonosoknak és földbirtokosoknak

II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.
Semmiféle előleges jutalékot nem kérek, ugyisint minden levelet,
válaszbélyeg nélkül is,

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6.

25 év óta törvényesülleg bejegyzett cég.

MEGJEGYZÉS: A XVII ik sorsjáték 1-ső osztályu jegyei már megjelentek
és kérem egyuttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról
előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerenese számokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménynyel
még nem lettek kisorsolva:

2979	12128	12953	16065	35733	44596
51325	58762	80847	99191	101580	105655

Kivágandó

Megrendelő lap.

Sárkány S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6. szám.

Megrendelem önöknél a.....számu (egész
rész
nyolcad
sorsjegyet és en-
nek árát postautalvánnyal küldöm.
kérlem utánvenni. Név:.....
A nem kívántat tessenék áthuzni. Lakhely, u. p.:.....

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudom-
ására hozni, hogy Székelykereszturon, a Kossuth-téren fiók-
üzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai
acélvassal és kőrifagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket
jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát,
kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél-
villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-
számokat, brassói portlandementet, Hunyadi-vasat, sodrony és
kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-
árukat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangu
gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-
zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-
nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s
jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykereszturon.

UJ VASKERESKEDÉS

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

**Iskolás fiuk
Diákok részére**

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák,
cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és ol-
csó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után,
a ruhák ingyen takarításával.

Legolesobb arak!

Uti bördöndök a legnagyobb választékban

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban